

Gedenknaald Lange Voorhout

In 1866 werd op het Lange Voorhout ter nagedachtenis aan Karel Bernhard hertog van Saksen-Weimar-Eisenach een gedenknaald in romantisch-classicistische stijl opgericht. Een imposant kunstwerk, waarvan het grootste deel wordt gevormd door een obelisk. De tekst erop luidt: “Moedig en beleidvol Krijgsmans. Nederland onwankelbaar getrouw”.

Karel Bernhard was een Duitse generaal in Nederlandse dienst. Hij werd in 1792 geboren in Weimar en stierf in 1862 in Bad Liebenstein. Al op veertienjarige leeftijd ging hij als vrijwilliger in dienst bij het Saksische en later Pruisische leger en vocht tegen Napoleon in de slagen bij Jena en Waterloo.

In 1815 verliet hij de Saksische dienst, werd kolonel in het Nederlandse leger bij het regiment Oranje-Nassau en vocht onder meer bij de slag bij Quatre-Bras en die bij Waterloo. Tijdens de opstand van België tegen Willem I in 1830 werd Van Saksen-Weimar benoemd tot commandant van de tweede divisie van het mobiele leger van de Tiendaagse Veldtocht. De opstand leidde in 1839 tot de afscheiding van de zuidelijke provincies en tot de onafhankelijkheid van België. In 1848 werd Karel Bernhard commandant van het leger in Nederlands-Indië. Voor zijn verdiensten ontving hij verschil-

Karel Bernhard, hertog van Saksen-Weimar-Eisenach
(foto worldpress.com)

lende onderscheidingen, onder meer het Commandeur en Grootkruis in de Militaire Willemsorde.

Een Duitse militair in het Nederlandse leger was in die tijd niet zo vreemd. Al eeuwenlang was het gebruikelijk om tijdens oorlogen buitenlandse soldaten in te huren. Daarnaast speelde dat er sterke familiebanden bestonden tussen de Nederlandse en Duitse adel. Bovendien was hij getrouwd met prinses Sophie, dochter van koning Willem II. Met de opkomst van de natiestaat halverwege de 19^e eeuw werden aanstellingen van buitenlandse militairen in Nederlandse krijgsmacht echter steeds meer onwenselijk geacht.

Het ontwerp van de gedenknaald is van architect H.P. Vogel (1833-1886) en schilder/beeldhouwer J.Ph. Koelman (1818-1893), beiden verbonden aan de Haagse Academie van Beeldende Kunsten. Hugo Vogel ontwierp verder onder meer de Koninklijke Stallen, het gebouw van de Sophiastichting in Scheveningen en de Cremerbank in de Scheveningse Bosjes. Bovenop de obelisk van zandsteen bevinden zich enkele attributen van brons. De vlaggen, wapens, een krans en een helm verwijzen naar de hertog, die veel aanzien genoot als krijgshoofd. Op minder grote hoogte is zijn bronzen portretmedaillon geplaatst, met links en rechts daarvan lauwerkransen, als symbool van de overwinning. Attributen en medaillon zijn van schilder/beeldhouwer Johan Koelman, ook ontwerper van het Nationaal Monument op Plein 1813, het grootste gedenkteken in Nederland.

Inge Camfferman

Werkgroep Stedelijke Vernieuwing
stedelijkevernieuwing@vriendenvandenhaag.nl

De gedenknaald op het Lange Voorhout
(foto Esther Langendam)